

INTERNT INFORMASJONSORGAN

Arkeologisk museum, Universitetet i Stavanger

Hodeskallen til et menneske. Han druknet ved Karmøy en gang i vikingetiden.

- Kunden har alltid rett ● Åse Liseth Ormøy - museets «onsdagsdame»
- Utstillingsåpninger tirsdag 26.04 ● Kristin - en fremragende forsker
- Personaltur til tre steinkirker fra middelalderen ● Feltsesongen i gang

«Kunden har alltid rett»

Skal museene gi brukerne det de vil ha, eller er det kulturinstitusjonenes plikt selv å sette dagsordenen? Hvor mye skal publikums behov og ønsker være bestemmende?

Dette var utgangspunktet for ODMs formidlingsseminar som i år ble avholdt i Aarhus 7. – 8. mars, og der ca. 240 museumsarbeidere, de fleste fra Danmark deltok. Lise Johnsen og undertegnede (Anne Kari Skår) var to av de i alt tre norske deltakerne.

Det vekslet mellom korte fem minutters innlegg om aktuelle formidlingsprosjekter til mer forskningsbaserte forelesninger. Det var også lagt inn pauser med tid til nettverksbygging og drøftinger av det vi hadde hørt. Seminaret er en god anledning til å få med seg hva som skjer i museumsverdenen i Danmark, og også høre om mer internasjonale tendenser og trender.

ODMs årlige formidlingsseminar er kjent for sine faglig sterke, internasjonale foredragsholdere. I år var fokus rettet mer mot Danmark enn vanlig, etter sigende fordi de har så mange spennende danske forhold å fortelle om. At økonomien er blitt strammere, bl.a. fordi statstilskuddet er blitt kraftig beskåret, kan vel også hatt en viss betydning for dette valget.

For egen del synes jeg foredraget til Jesper Rasmussen: Hvorfor går vi på museum? var verdt å ta med seg. Han stilte spørsmålet om iscenesettelsen i museene er blitt så dominerende at den hindrer publikum i å få med seg hva som egentlig formidles. Den nye utstillingen på Moesgård, «Danmarks Oldtid», var en av utstillingene han diskuterte, og her var han særlig opptatt av at alt er så mørkt. Gjenstandene er kun opplyst av små spotlights, og en spiller på kontrasten mellom lys og mørke. Det som er viktig er belyst, det som ikke er belyst er ikke så viktig. Dette fratrar besøkeren muligheten til å gå på oppdagelsesreise på egenhånd, og vitner om at en ikke stoler på at besøkeren selv kan ta sine egne valg.

FOTO: ANNE KARI SKÅR.

Det blir ikke anledning til å være i dialog med gjenstanden — tvert imot må en passivt overvære en monolog.

Formidling og iscenesetting er nødvendig, inkluderende og demokratisk, men her mener Rasmussen at iscenesettingen i seg selv er blitt så massiv og påtrengende at den hindrer den besøkende i å forholde seg til det som burde være hovedattraksjonen – nemlig oldsakene. Han vil gjerne se det autentiske og originale når han går på museum og synes at det ofte

kan bli for mye effekter og triks som tar fokus fra hovedbudskapet.

Interessant var det også å høre at Nationalmuseet har tatt et strategisk valg: De slutter med å lage store særutstillinger i Egmonthallen for å kanalisere ressursene til resten av museet som i de siste årene har stått i skyggen av de påkostede særutstillingene. Museologisk er det uholdbart å isolere ny viten og erkjennelser til særutstillingene, de må ut til hele museet og inn i basisutstillingene.

Dette gjelder også måten utstillingene formidles på. Økonomisk er det også uholdbart

å putte så store ressurser inn i temporære utstillinger som står i en så kort periode. Nå skal det ikke være særutstillingene som trekker publikum, men selve museet. Det var Anni Mogensen, formidlingssjef ved Nationalmuseet som snakket om dette.

Dette er bare et par små smakebiter på det Lise og jeg fikk med oss under seminaret.

De som er interessert i å få med seg foredragene kan følge dem på YouTube:

https://www.youtube.com/results?search_query=Formidlingsseminar+2016

anne-kari.skaar@uis.no

Tillitsvalgte og verneombud

Plasstillitsvalgte ved AM:

- NTL avdeling116/37: Hilde Smedstad Moore, vara: Ingund Svendsen
- Parat: Bodil Svendsen, vara: ikke valgt
- Forskerforbundet: Helge Sørheim. Når han går av vil stipendiat Lise Johnsen overta. Barbro I. Dahl fortsetter som vara, mens Trond Meling går inn som vikar i hennes permisjonstid.
- Plasstillitsvalgte er arbeidstakerrepresentanter i Lokalt hovedavtaleutvalg, AM (LHAU).

AM-folk i fagforeninger UiS:

- NTL avdeling116/37: Hilde Smedstad Moore er sekretær og Ingund Svendsen er varamedlem i styret.
- Parat: Kristina Calder er hovedtillitsvalgt (fram til august)

- Forskerforbundet: Helge Sørheim. Når han går av vil stipendiat Lise Johnsen overta. Barbro I. Dahl fortsetter som vara, mens Trond Meling går inn som vikar i hennes permisjonstid.

Ansettelsesorganer AM:

- Ansattrepresentant i ansettelsesrådet AM (teknisk/administrative stillinger): Margareth Buer Søiland, vara: Anne Ytterdal
- Ansattrepresentant i ansettelsesutvalget (vitenskapelige stillinger): Anne Kari Skår
- Likestillingsrepresentant i ansettelsessaker: Bodil Svendsen

Verneombud AM:

- Museumsbygget (AM-inne): Bente Brønnick, vara: Wenche Brun
- Ekstern oppdragsvirksomhet (AM-ute): Even Bjørdal, vara: Sean Denham

AM-medlemmer i arrangementskomiteer

Det blir både grillfest og høstfest på UiS i år også. Vi er heldige som har kolleger som stiller opp og gjør en flott innsats for å få dette til.

Museet har hvert år sine representanter inn i komiteene. Denne gangen er det Sarah Cecilie

Søndervik som er AM sin representant i komiteen som skal arrangere grillfesten.

Ruben With er museets representant i høstfestkomiteen.

Feltsesongen i gang

Første spadestikk denne feltsesongen er tatt på Øvre Øksnevad i Klepp. Arkeologisk museum skal etter planen ha 22 arkeologer i sving fra nå og fram til høstmørket kommer på 6–7 ulike prosjekter. Vi håper å finne spor etter bosetning fra steinalder, bronsealder, jernalder og vikingtid, det vil si at vi graver oss gjennom 6000 år med forhistorie i ulike deler av fylket.

På Øvre Øksnevad skal det bli sanduttak og videre utvidelse av et industriområde i et område hvor det tidligere er registrert synlige kulturminner.

Området består av et røysfelt med 79 røyser, derav flere er antatt å være gravrøyser. To av disse er større enn 17 meter i diameter. Foreløpig vet ikke arkeologene hvilke perioder disse røysene er fra. Det er gjort to dateringer fra forundersøkelsen som er fra bronsealder, men de er ikke tilknyttet røysene.

Arkeologene skal bruke gravemaskin i 6 måneder, og de blir tilsammen 11 arkeologer i felt.

Prosjektet ledes av Theo og Sean, og de skal holde på helt til utgangen av september.

Kokegrop fra jernalderen

På strekningen E39 Skjerpe – Krossmoen (Helceland) skal vi også i gang nå i april. Det skal bli gang- og sykkelvei langs E39, og ved en forundersøkelse i 2008 ble det funnet en rekke arkeologiske strukturer i dette området. Arkeologene forventer å finne kokegrop og ildsteder, der folk i jernalderen har tilberedt måltider ved spesielle anledninger. De antar også at de finner spor etter bygninger i form av stolpehull og muligvis også rester av steinmurer. Sist, men ikke minst,

er de spent på en rekke eiendommelige groper, som godt kan være graver fra eldre jernalder eller vikingtid. Undersøkellesområdet ligger nær den gamle prestegården, og kirkestedet fra middelalderen, så muligvis kan vi påvise en lang kontinuitet av bosetning og begravelser på denne plassen i elvedalen.

Her er det Volker som er prosjektleder, og prosjektet skal vare fram til midten av juli. Når det er ferdig går Volker i gang med et nytt prosjekt — denne gang på Mosterøy.

Langhus på Mosterøy

Også på Mosterøy, langs den smale Mosterøyveien, skal de ha gang- og sykkelvei. Omtrent midt på Mosterøy ble det funnet rikelig med arkeologiske spor i bakken, slik at en utgraving må til før veiarbeidet kan starte. Ut fra resultatene fra forundersøkelsen forventer arkeologene å finne rester etter hus og gård fra eldre jernalder, altså tiden mellom 500 før Kristi fødsel til 500 etter Kristi fødsel. En av stedene vi skal undersøke er veldig nær gårdstunet til gården Kåde. Her ligger velbevarte rester etter et langhus, kanskje vi er på spor av gamletunet, noe som er ganske sjelden. Det blir spennende å finne ut mer om bosetningsutviklingen på Mosterøy, som er nabo til en av Norges viktigste plasser fra middelalderen, Utstein kloster.

Steinalder og bronsealder på Bokn

I nordfylket går vi i gang på Bokn nå i april. Undersøkelsen dekker et ganske stort område, og bakgrunnen for de arkeologiske undersøkelsene er utbygging av undersjøisk tunnel under Boknafjorden (Rogfast). Arkeologene graver i området rundt tunnelåpningen, og tilhørende vei vil bli anlagt.

Arkeologisk museum skal grave fire lokaliteter fra steinalder og tre lokaliteter som har en hovedbruksfase i perioden bronsealder—vikingtid. Steinalderundersøkelsen vil pågå over to sesonger, mens bronse- og jernalderundersøkelsen vil bli fullført i år.

Det er Oliver som har ansvar for steinalderundersøkelsene, og Kristine for bronsealder / jernalder.

Vi har også flere prosjekter som ikke er helt avklarte ennå, så det blir en lang og innholdsrik sesong i år.

Mye formidling

Feltsesongen til Arkeologisk museum skal også formidles til publikum. Alle prosjektene vil blogge jevnlig på Norark, som er en felles blogg for Universitetsmuseene hvor de blogger fra ulike feltarbeid rundt om i hele landet.

Vi skal også ha åpne dager i felt i september, og satser på å få skoleklasser i felt i år som i fjor. Dette gjør prosjektlederne i samarbeid med Ellen Bøe. Det blir også cruisebesøk i felt i år, historieinteresserte cruisepassasjerer vil gjerne se ekte arkeologer i arbeid og få med seg en bit av lokalhistorien på ferien sin.

I år prøver vi oss også på Snapchat — så følg gjerne gjengen på Øvre Øksnevad på snap:

@oksnevad / Gravfeltet ved Frøylandsvannet

Teksten er skrevet av feltlederne og Ragnhild N. Næss.

Åse Liseth Ormøy - museets «onsdagsdame»

Vi finner henne på Astas gamle arbeidsplass i administrasjonen, fordypet i prosjektregnskap og økonomioppgaver. De andre ukedagene tilbringer hun på Ullandhaug på Avdeling for økonomi- og virksomhetsstyring, en stabsavdeling med ansvar for økonomistyring, økonomiforvaltning samt innkjøpsfunksjonen ved UiS.

Her har hun arbeidet de siste seks årene. Avdelingen består av totalt 24–25 ansatte og har fem undergrupper. Åse er administrativ koordinator for enheten for prosjektadministrasjon. Hun er langt fra ny i tralten, med en fartstid på 25 år innen Høgskolen/UiS-systemet. Hun begynte på Senter for adferdsforskning i 1991, det som i dag er Nasjonalt senter for læringsmiljø og atferdsforskning (Læringsmiljøsentret) ved UiS.

– Arbeidet mitt er veldig variert, og det, sammen med gode kollegaer, er noe av det som gjør det kjekt. Jeg har en tredelt funksjon: en utførende del der jeg gjør ting og godkjenner i henhold til faste prosedyrer, så har jeg en controllerfunksjon og en rådgivende funksjon, dvs. alt fra å se gjennom kontraktforslag, budsjetter, beregninger, utviklingsarbeid og mye mer. Avdelingen jobber hele tiden med frister, både internt og eksternt,

og det er helt OK. Jeg liker å ha det travelt, og jeg tror jeg er ganske praktisk av meg – liker å ta fatt i ting og finne løsninger, sier hun.

Her på huset arbeider hun mest med Karstein og Sarah, samt Tor og avdelingslederne. Hun har også kontakt med de ansatte som fører timer i Agresso prosjekt, og prosjekt-/feltledere ellers. Hun ramser opp navn som Anne, Oliver, Barbro, Theo, Volker når hun skal nevne noen.

– Etter hvert kan de fleste Agresso-systemet og andre rutiner, men det dukker jo stadig opp nye folk, og gjerne også ting som ikke er helt «etter normalen», og da kan jeg gi råd og hjelpe til med å finne løsninger. Det er greit å ha en fast dag – onsdagen – slik at folk vet når de kan treffe meg, sier Åse.

Selv om det er en del ulikheter mellom museumsdrift og hvordan ting forholder seg på de andre universitetsenhetene, så er det også mye likt:

– Et prosjektregnskap er nå et prosjektregnskap uansett, sier Åse. Jeg synes det er veldig greit med en kontordag her på huset. Mye kan selvsagt gjøres via e-mail og telefon, men det gjør noe med samarbeidet at en treffes ansikt til an-

sikt og blir bedre kjent med hverandre. Å være på museet hjelper meg også til å forstå bedre hva museet driver på med og hvordan ting fungerer. Karstein har vært til spesielt god hjelp i denne sammenhengen.

– Folk er positive og løsningsorienterte – og det er viktig! Vi har et godt samarbeidsforhold, synes jeg. Ting er veldig på stell her, og det er kjekt å jobbe sammen med folk som har kontroll på det de holder på med, og som vil noe med jobben sin, sier hun.

Åse bor på Vaulen sammen med sin mann – de skal feire sølvbryllup i år – og har to voksne sønner. Hun leser mye, og er en ivrig turgåer som også er med i en turgruppe. Ellers har hun verv som kasserer i Stavanger skytterlag. Selv om Åse alltid har likt å gå på museum, er det ektemannen som er mest historieinteressert, og han var bl.a. med på å starte Flyhistorisk museum og har vært aktiv i Rogaland Krigshistoriske Museum.

– Han lo godt da han fikk vite at jeg skulle ha ansvar for oppfølging av Arkeologisk museum, avslutter Åse.

anne-kari.skaar@uis.no

Kristin er en fremragende, ung forsker!

Vi gratulerer Kristin Armstrong Oma med stipendiet på kr 200 000 som skal benyttes til å «fremme forskerkarrieren for yngre fremdragende forskere» som det heter i tildelingen.

Midlene kan brukes til reise, drift, og frikjøp, og det skal inngå et obligatorisk utenlandsopphold.

– Jeg er superhappy! Å nå opp i konkurransen med så mange flinke, unge forskere inspirerer virkelig. Jeg fikk beskjeden fredag før påske, og har jo fått noe tid til å summe meg litt. Jeg tenker meg et opphold i England og Irland for å studere klokkebegerkulturen. Det er mange nye interessante utgravinger der nå, og jeg har lyst til å sammenligne materialet derfra med Slettabøoplussen, sier Kristin.

Det er andre året at det deles ut stipendmidler fra toppforskningsprogrammet ToppForsk-UiS. I år har 8 forskere fått støtte. Det forventes at de som får midler vil være bedre rustet til å søke ulike toppforskningsprogrammer ved forskningsrådet eller EU.

UiS bruker NFR og EU sine retningslinjer på definisjonen av yngre forskere. Formålet med tildelingen av midlene er å bidra til at forskerne blir skjermet for annet arbeid en tid slik at de får muligheter til å utvikle seg videre som dyktige forskere.

anne-kari.skaar@uis.no

FOTO: ARNE JOHAN NERØY

Utstillingsåpninger tirsdag 26.04

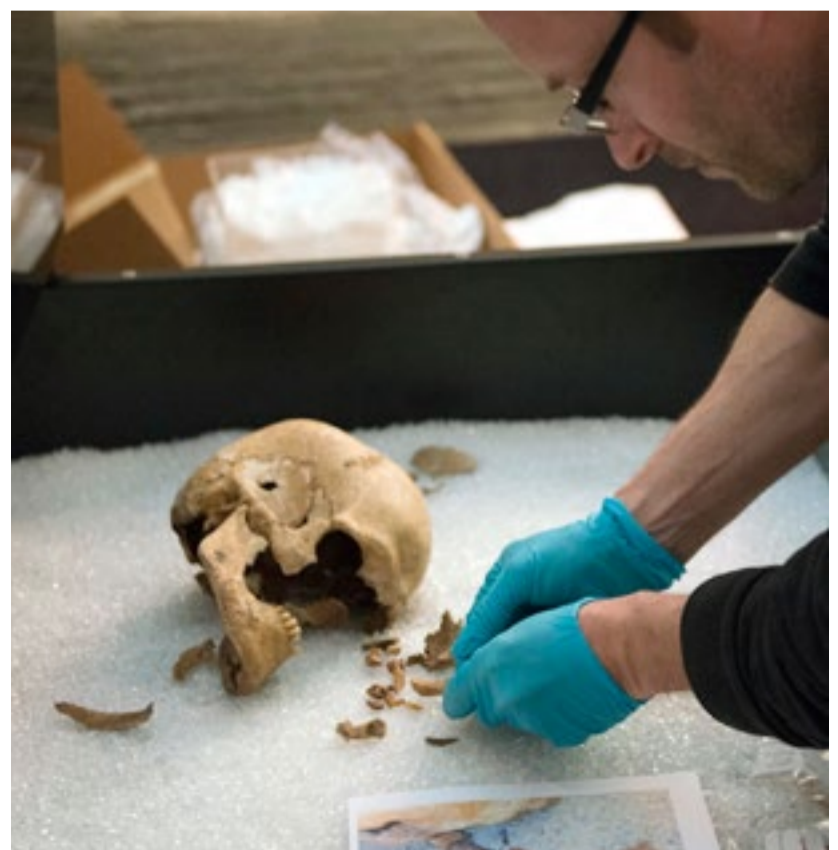

Nå om dagen jobbes det for fullt med å bli ferdig med de to utstillingene som skal åpne tirsdag 26. april klokka 19. Midt i A-blokka åpner utstillingen «De utvalgte», der ca. 20 AM-ansatte har valgt ut gjenstander de ønsker å vise fram til våre besøkende. I det gamle klasserommet kommer «Møt menneske» – her presenteres skjeletter fra museets samlinger på en ny måte.

Alt er i rute takket være god planlegging og arbeidsomme medarbeidere som holder koken og respekterer deadlines. Mange museer har det som tradisjon at siste spikeren slås i veggen nesten idet publikum slippes inn. Slik er det ikke på AM. Bente Ruud er klar på det:

— Vi skal være ferdige noen dager i forveien slik at de siste finjusteringer med lys, lyd og annet kan gjøres uten for mye stress. Det handler om å planlegge og sørge for at tidsplanen holdes, så går det som oftest bra, sier hun.

Det er litt av en gjeng som er involvert før snorer kan klippes: Utstillingsideer skal finpusses, tekster skal skrives, formgis og korrekturleses, gjenstander plukkes ut, tas ut av magasin og vurderes konserveringsmessig og gjerne rekonserveres. Montre og utstyr skal lages og bestilles, fakturaer skal betales. Utstillingsrom skal designes, ideer prøves ut, lyd- og lyseffekter skal utvikles

og produseres, podier og stativer skal lages, golv og vegger skal behandles. Det sikringsmessige skal vurderes. Utstillingskatalog skal skrives og formgis. Avtaler med leverandører skal lages og følges opp. Fotografier må tas. Formidlerne skal sørge for gode tilbud til både skoler og andre publikumsgrupper, og utstillingene skal bli gjort

kjent i media og markedsført slik at publikum får lyst til å komme. Møter skal holdes, og det samme skal budsjettene og tidsfristene.

Takk til alle som er med på arbeidet. Det skal bli kjekt å innlede sommersesongen med to slik flotte nye utstillinger!

anne-kari.skaar@uis.no

Produktive AM-forskere

Rapporten over vitenskapelig produksjon for 2015 er klar, og den viser positive tall for både UiS som helhet (en økning på 64 poeng i forhold til 2014) og for Arkeologisk museum (en økning på hele 14 poeng). Fra og med 2015 benyttes en ny løsning for poengberegning av vitenskapelige publikasjoner, der blant annet sampublikasjoner teller noe mer. Oversikten her viser antall vitenskapelige poeng basert på gammel beregning.

Etter de nye beregningsmetodene oppnår UiS 739 poeng. En sammenligning mellom UiS og andre institusjoner på omtrent samme størrelse viser at UiS kommer godt ut: Universitetet i Agder (UiA) 683 poeng og Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA) 710 poeng.

En honnør til alle museumsforskerne som bidrar til dette gode resultatet!

Vitenskapelig produksjon: publikasjonspoeng '15 '14 '13 '12 '11 '10 '09 '08								
	Antall poeng							
	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008
Arkeologisk museum	23,6	9,77	8	16,8	12,2	16,5	17,1	8,1
Universitetet i Stavanger	563,3	499,25	478,2	521,9	558,4	480,6	464,4	343,8

ALLE FOTOS: ARNE IOHAN NERØY

Personaltur til tre steinkirker fra middelalderen

Mandag 7. mars var det klart for personaltur. Det er jo en risikosport å legge turen til begynnelsen av mars, men det viste seg å bli en praktfull dag med full sol og noen få varmegrader. Det var god oppslutning om turen, og vi fylte en stor Hagabuss.

Første stopp var ruinen av Vistekirken, der eldste del sannsynligvis er fra seint 1100-tall, med sin flotte beliggenhet på et lite høydedrag ut mot havet. Her har museet tilbakeført ruinen til slik den så ut da den ble registrert av Helliesen i 1898. Ann og George orienterte om arbeidet i fjor og om de valgene som var gjort når det gjaldt prinsippene for tilbakeføringen. Når kokosmatten er oppløst, en liten informasjonstavle satt opp, og det er ryddet opp rundt ruinen, vil den bli en liten perle som nok vil tiltrekke seg mange besøkende.

Turen gikk videre til Sola ruinkirke. Selv om den har dette navnet så framstår den jo ikke som noen ruin slik Vistekirka gjør. Marianne Evensen fra Sola kulturkontor orienterte om historien til kirken gjennom bygging på 1100-tallet, forfall etter middelalderen, salg av verdifulle deler, bl.a. taket, av forretningsbevisste solabuer, bolig for marinemaleren Bennetter, rasing av tyskerne under krigen fram til gjenoppbygging på slutten av 1900-tallet. For å være helt ærlig så er ikke undertegnede så veldig glad i løsningene til ar-

kitekt Kloster, men de fleste andre er av motsatt mening, og kirken blir mye brukt til brylluper og kulturarrangementer. Barbro orienterte om utgravningene på parkeringsplassen i forfjor der funnet av et grophus ble særlig trukket fram.

Vi rullet deretter ned bakken til strandhotellet der vi spiste. Det må virkelig sies at det på buffeten var noe for absolutt enhver smak. Og bare det å få dessert til lunsj!! Det ble ikke middag den dagen, bare noen knekkebrød til kvelds. Etterpå trillet vi ut til bussen.

Til siste stopp på Orre kjørte vi langs kysten gjennom det spektakulære landskapet. Fra steinkirkene ble bygget til vår tid er det et spenn på 8—900 år, og det er rart å tenke på at landskapet har framstått på tre fundamentalt ulike måter. Hvis en jærbu fra middelalderen hadde dukket opp i våre dager, hadde han overhode ikke kjent seg igjen.

Etter litt plunder kom vi inn i Orrekirken. Anne, med noen tilleggsopplysninger fra Ann, ga en orientering om kirkens historie fra starten på 1250-tallet, til store endringer på 1600-tallet og en massiv ombygging i 1864. Hun redegjorde også for de bidragene våre folk på malerikonser-

vering kom med i den siste restaureringen. Selv om det var den kirken som ga minst følelse av middelalder, var folk fornøyde med endelig å få komme inn og ta interiøret i øyesyn.

Det var en flott tur. En takk til alle de som bidro med opplysninger om de stedene vi besøkte og en ekstra takk til reiseleder og innpisker Krister og til arrangør Bodil.

einar.s.pedersen@uis.no

Stillinger

Avdelingsleder formidling

Det hadde meldt seg 16 søkere til stillingen som avdelingsleder for formidlingsavdelingen da fristen gikk ut 22. mars. Fire av søkerne er innkalt til intervju som vil foregå i uke 15. Bodil Svendsen vil fungere som avdelingsleder fra Kristin A. Oma fratrer i begynnelsen av mai og fram til ny avdelingsleder er på plass.

Sesongverter AM/Jernaldergarden

Det er gått ut tilbud om engasjement i sommersesongen til 15 personer.

Fast stilling som museumsvert i 50 % stilling

Ansettelse er foretatt, og det er sendt ut tilbud til søkeren.

Feltarkeologer

Her er det allerede gjort en del ansettelser, og det arbeides løpende med å ansette folk i de ulike prosjektene.

Biblioteket

Gro A. Hansen har som kjent nylig gått av med pensjon. Det er utlyst en stilling som bibliotekar i 100 %, og stillingen skal deles mellom AM og biblioteket på Ullandhaug. Det meldte seg 52 søkere til stillingen. Intervjuer er foretatt og det arbeides med en innstilling.

Fram til den nye personen blir ansatt vil biblioteket være ubemannet onsdager før lunsj mens Svanlaug er på møte på UiS.

Barkteppet på Kvitsøy - hør våre folk i NRK

Hør programmet Museum fra lørdag 9. april. Hele programmet er fra Kvitsøyutgravningen, og det er samtaler med Grethe, Sigrid og Christin.

<https://radio.nrk.no/serie/museum#t=30s>

NB!

Hjelp oss med å få inn opplysninger om publiseringer av AM-folk, enten populærvitenskapelig eller vitenskapelig, slik at vi kan få det med i AM-info.

Husk yoga
hver mandag
kl. 11.15-11.30
i 1. etasje

AMinfo:

Ansvarlig redaktør:
tor.vestrheim@uis.no

Redaktør:
anne-kari.skaar@uis.no

Fotograf:
terje.tveit@uis.no

Design:
ingund.svendsen@uis.no

Redaksjonen avsluttet
29.01.2016

<http://ansatt.uis.no>